

SAĞLIK ALANINDA EĞİTİM ALAN ÖĞRENCİLERDE MESLEKİ GÜDÜLENME: İÇSEL GÜDÜLENMEYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER AÇISINDAN BİR İNCELEME

Professional Motivation In Health Education Students: A Study In Terms Of Factors Affecting Internal Motivation

Öğretim Görevlisi Dr. Gülşah GENÇER ÇELİK¹

Reference: Gencer Çelik, G. (2020). "Sağlık Alanında Eğitim Alan Öğrencilerde Mesleki GÜdülenme: İçsel GÜdülenmeyi Etkileyen Faktörler Açısından Bir İnceleme", *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, Vol:6, Issue:16; pp:181-192

ÖZET

Araştırmanın amacı, öğrencilerin mesleki güdülenme düzeylerinin yanında dış faktörler ve olumsuzluk yaratan faktörlerin içsel güdülenme üzerindeki etkisinin tespit edilmesidir. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. Örneklemin belirlenmesinde kolayda örneklem tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemi, sağlık alanında eğitim alan 458 önlisans öğrencisidir. Araştırmada elde edilen sonuçlar sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin mesleki güdülenmeleri hakkındadır. Araştırma nicel tekniklerle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada içsel güdülenmeyi etkileyen faktörler olarak sadece dışsal ve olumsuz güdülenme faktörleri ele alınmıştır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS 22 paket programı kullanılmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak, faktör analizi, güvenilirlik analizi, tanımlayıcı istatistikler, T-testi, Anova, korelasyon ve regresyon analizleri yapılmıştır. Analizler sonucunda öğrencilerin dışsal güdülenme kaynaklarının içsel güdülenmelerini pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir. Olumsuz güdülenme kaynaklarının içsel güdülenme üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin birinci veya ikinci sınıf olmalarının ve cinsiyetlerinin mesleki güdülenme düzeylerinde anlamlı farklılıklara neden olduğu tespit edilmiştir. Alanyazında sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin mesleki güdülenmelerinin boyutları arasında nedensellik ilişkisinin inceleyen ampirik çalışmalara rastlanmamıştır. Çalışma bağımlılık yönü ve elde edilen sonuçlar yönünden benzer çalışmalardan ayrılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mesleki GÜdülenme, İçsel GÜdülenme, Dışsal GÜdülenme, Olumsuz GÜdülenme, Sağlık Eğitimi

ABSTRACT

The study aims to determine the effects of external factors and factors that create negativity on the internal motivation as well as the level of professional motivation of the students. In the research, the survey technique was used as a data collection tool. The convenience sampling method is used to determine the sample. The sample of the research is composed of 458 associate degree students studying healthcare services. The results obtained in the research are about the professional motivation of the students who are trained in the field of health. The research was carried out with quantitative techniques. In the research, only external and negative motivation factors are considered as factors affecting intrinsic motivation. SPSS 22 package program was used in the analysis of the data obtained. In the research, factor analysis, reliability analysis, descriptive statistics, T-test, correlation, and regression analyzes were performed. As a result of the analysis, it was determined that the external motivation sources of the students positively affect their internal motivation. It has been concluded that negative motivation sources do not have a significant effect on internal motivation. Also, it was determined that students being a first or second grader and their gender caused significant differences in their level of professional motivation. In the literature, no empirical studies examining the causality relationship between the dimensions of the professional motivations of students studying in the field of healthcare have been found. The study differs from similar studies in terms of addiction and the results obtained.

Keywords: Professional Motivation, Internal Motivation, External Motivation, Negative Motivation, Health Education

1. GİRİŞ

Hizmetlerin en önemli özelliklerinden biri depolanamaz olmalarıdır. Eş zamanlı üretim ve tüketimin gerçekleştiği bu alanda, hizmet kalitesinin sürekliliği büyük önem arz etmektedir. Hizmet sektörünün içerisinde bulunan sağlık hizmetleri ise özellikle en ufak bir hataya yer vermeyecek kadar önemlidir. Sağlık hizmetlerinde yaşanacak bir sorun sağlık hizmetinden faydalanan bireyin yaşamsal fonksiyonları ya da psikolojileri üzerinde olumsuz etkiler bırakabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında, sağlık hizmeti sağlayan personelin motivasyonu ve eğitiminin yeterli olması sağlık hizmetlerinin başarılı açısından önem taşımaktadır. Ancak bu noktada bir sorunsal ortaya çıkmaktadır; sağlık alanında hizmet verecek bireylerin güdülenmesi nasıl sağlanacaktır? Bu araştırma sorunsalın incelemesini sağlık personellerinin eğitimleri esnasındaki mesleki güdülenmeleri ile açıklamaktadır.

Alanyazında güdülenme ile ilgili birçok araştırma bulunmaktadır. Genellikle motivasyon kuramları olarak adlandırılan teoriler bireylerin bir davranışı yerine getirmesinde nelerin etkili olduğu sorusunun cevabını incelemektedir. Motivasyon teorileri alanyazında kapsam ve süreç yönelimli olmak üzere iki farklı

1. Beykent Üniversitesi, Meslek Yüksek Okulu, Çocuk Gelişimi Programı, İstanbul/Türkiye, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8610-3673>

kategoride incelenmektedir (Gürbüz ve Sığırı 2016; Koçel 2015; Robbins ve Judge 2017). Bu çalışmada “sağlık alanında hizmet verecek bireylerin güdülenmesi nasıl sağlanacaktır?” sorusunun cevabı süreç teorileri (Koşullanma Kuramı, Beklenti Kuramı, Lawler-Porter Modeli, Eşitlik Kuramı, Amaç Kuramı) açısından incelenecektir. Söz konusu yaklaşımların ortak noktası davranışların sadece bireysel unsurlar tarafından değil dışsal etkenlerden de etkilendiği görüşüdür. Süreç kuramlarına göre bireyin içsel güdülenmesinin düzeyi dışsal faktörler ve olumsuz faktörlerin etkisi ile artabilir veya azalabilir.

Alan yazındaki kuramlar ve sağlık alanında eğitim alan kişilerin güdülenmesi hakkındaki çalışmalardan da yola çıkarak çalışmanın amacı sağlık alanında eğitim gören önlisans düzeyindeki öğrencilerin dışsal güdülenme ve olumsuz güdülenmelerinin içsel güdülenmelerini ne şekilde etkilediğinin tespit edilmesidir. Ayrıca sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerinin öğrencilerin içsel güdülenme, dışsal güdülenme ve olumsuz güdülenmeleri açısından anlamlı bir değişime neden olma durumunun da incelenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırma, sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin mesleki güdülenmelerinin boyutları arasındaki nedensellik ilişkilerinin tespit edilmesi açısından alanyazındaki diğer çalışmalardan farklıdır. Ayrıca bu çalışma, kapsam teorilerinde bahsi geçen dışsal faktörlerin ve olumsuzluk faktörlerinin içsel güdülenme düzeyindeki değişimi açıklaması hakkındaki görüşlerin test edilmesi açısından alanyazındaki benzer çalışmalardan ayrılmaktadır. Araştırmada elde edilecek sonuçlar, mesleki güdülenmenin boyutları arasındaki nedensellik ilişkisinin yönü ve düzeyi hakkında fikir vermesi açısından önemlidir.

Araştırmanın bazı kısıtları bulunmaktadır. Araştırmanın örneklemini sağlık alanında eğitim alan öğrencileri kapsamaktadır. Araştırmanın uygulama kısmı İstanbul'daki bir üniversitenin sağlık meslek yüksekokulundaki öğrenciler ile sınırlıdır. Söz konusu faktörler göz önüne alındığında bu çalışmadan elde edilecek sonuçlar güdülenme konusunda küçük bir çıkarım sağlayacaktır.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Mesleki Güdülenme

Güdülenme, başarı için gerekli bilişsel ve davranışsal etkinliklere ayrılan enerjinin miktarını belirlemektedir (Şahin ve Çakar 2011). Güdülenme ile ilgili olarak alanyazındaki belli başlı teoriler bulunmaktadır. Güdülenme teorileri 2 ana başlıkta incelenebilir (Koçel 2015; Robbins ve Judge 2017; Gürbüz ve Sığırı 2016). Aşağıda yer alan Tablo 1, alanyazında yaygın olarak kullanılan teoriler ve açıklamalarını içermektedir.

Tablo 1. Kapsam ve Süreç Teorileri

Kuramın türü	Kuram	Temel varsayımlar	Katkılar
Kapsam teorileri (Teoriler bireylerin nasıl motive edildiğine odaklanır. Bireysel anlamda yöntemler sunar. Güdülenme birey özelinde incelenir.)	İhtiyaçlar Hiyerarşisi (A.Maslow)	Bireylerin her davranışının altında giderilmesi gereken bir ihtiyaç bulunur.	Bireyin hangi davranışlarının hangi ihtiyaçlardan meydana geldiğini tanımlar.
	X ve Y Kuramı (D.McGregor)	Kuram 2 bakış açısına sahiptir. X kuramı bireyi olumsuz yönden ele alırken, Y kuramı olumlu yönden ele alır.	Bireyin güdülenmesini sağlarken hangi bireye nasıl yaklaşılması gerektiği hakkında bilgi verir.
	Başarım İhtiyacı (McClelland)	Kurama göre başarımın altında yatan ihtiyaçlar güç kazanma ve ilişki kurma ihtiyaçlarıdır.	Başarılı olmak isteyenler için yüksek hedefler koyulmalıdır.
	Çift Faktör Kuramı (Herzberg)	Bireyin güdülenmesinde iki faktör yer alır. Bunlar hijyen ve motivasyon faktörleridir.	Bireyler sadece hijyen ya da motivasyon faktörleri ile güdülenemez. Her iki faktörün de sağlanması gerekir.
	ERG Kuramı (Alderfer)	Bireyin temel ihtiyaçları var olma, ait olma ve gelişme ihtiyaçlarından oluşur.	Bireylerin söz konusu ihtiyaçları tatmin edildikçe birey daha fazla başarıya yönünde güdülenmektedir.
Süreç teorileri (Davranışların dinamik süreçler içerisinde gerçekleştiğini savunur.)	Koşullanma kuramı (I. Pavlov/Skinner)	Öğrenme davranışın bir sonucu olarak gerçekleşmektedir. Ödüllendirme davranış için önemlidir.	Bireylere sık sık geribildirimde bulunmak davranışa yönlendirir.
	Beklenti kuramı (Vroom)	Davranış için değer, beklenti ve araçsallık önemlidir.	Davranış-sonuç ilişkisinde beklentilerin karşılanması önemlidir.
	Lawler-Porter Modeli	Dışsal ve içsel ödüller önemlidir.	Dışsal faktörler dikkate alınarak içsel motivasyon sağlanır.
	Eşitlik kuramı (Adams)	Eşitsizlik algı güdülenmeyi azaltır.	Eşit davranışlar bireyleri güdüler.
	Amaç kuramı (Locke)	Bireyin ve örgütün amaçlarının uyumlaşması önemlidir.	Yüksek hedef çalışmaları güdüler.

Kaynak: (Paşamehmetoğlu ve Yeloğlu 2013).

Tablo 1’de yer alan teoriler ve modeller 2 ana grupta incelenmektedir; kapsam teorileri ve süreç teorileri. Kapsam teorileri bireylere odaklanırken süreç teorileri güdüleyici faktörler olarak sürecin bütününe odaklanır. Süreç teorileri kapsam teorilerinin daha genişletilmiş halini sunmaktadır. Bu araştırmada kapsam teorilerinden faydalanılmaktadır.

Kapsam teorilerinden Başarma İhtiyacı Yaklaşımı güdülerin sonradan elde edildiğini savunur. Bireyin başarıma ihtimalinin başarı güdüsüne etkisinin olduğunu ifade eder. Yaklaşımına göre bireyin hedefe yönelmesinde başarı ve başarısızlık olarak 2 temel unsur yer alır (Acat ve Köşgeroğlu 2006; Madden 1997). Herzber’in çift faktör kuramı ise bireyin işi ile ilgili kritik faktörlere odaklanır. Ancak çift faktör kuramı dışsal unsurlara yeterince yer vermemesi açısından eleştirilir. Ayrıca kuramın her alanda uygulanabilir olmadığı konusunda eleştiriler bulunmaktadır (Eren 2001).

Sağlık alanında ki bir öğrencinin başarılı olma gereksinimi, okumaya ve öğrenmeye olan ilgisi, kendisine bir amaç belirleyip belirlemediği, amaçlarının gerçekçiliği ve işlevselliği, geçmiş başarı ve başarısızlığını hangi değişkenlere yüklediği, öğrenebilme konusunda kendine ilişkin yeterlilik algısı ve neden öğrendiğine ilişkin bilişlerinin tümü “güdülenme düzeyini” etkilemektedir (Şahin ve Çakar 2011). Ayrıca güdülenme eğitim alanında öğrencilerin çabaları ve öğrenme konusundaki heyecan ve isteklerini ifade etmektedir (Cıla 2015). Güdülenme alanyazında içsel güdülenme, dışsal güdülenme ve olumsuz güdülenme olarak üç bölümde incelenmektedir (Acat ve Köşgeroğlu 2006). Öğrencilerin alanlarına özgü olarak isteklerinin içten gelmesi, kalıcı bir motivasyona sahip olmaları içsel güdülenmeyi ifade etmektedir. İçsel güdülenme öğrenciler için kaliteli bir eğitim sürecini işaret etmektedir. Mesleki anlamda kariyer planları yapma, öğrenme konusunda özverili olma, gelişme arzusu içsel güdülenmeyi işaret eder (Ay vd. 2018). İçsel güdümler genellikle bireyin kontrol edilemeyen duygularından kaynaklı olarak ortaya çıkar (Ağluç 2013). Bireyi harekete geçiren unsurların organizmanın dışından olması durumunda bu faktörler dışsal güdümler olarak adlandırılmaktadır. Bu faktörler; takdir edilme, ödüllendirilme, olumsuzluktan kaçınma olarak gösterilmektedir (Harter 1981). Olumsuz güdülenme, öğrencilerin davranışlarının sonuçlarını öngörememesi sonucunda ortaya çıkmaktadır. Davranışlar sonucu ortaya çıkan durumlar genellikle dışsal faktörlere bağlanır. Olumsuz güdülenme temelinde, sorunlar, baskı ve hata korkusu yer almaktadır (Deci ve Ryan 1985).

1.2. Hipotez Geliştirme

Araştırmanın hipotezlerinin oluşturulmasında alanyazındaki kavramsal ilişkilerden ve konuyla ilgili yapılmış önceki çalışmalardan faydalanılmıştır. Özer ve Bakır (2003) tarafından, sağlık personellerinin motivasyon unsurlarının tespit edilebilmesi amacıyla yapılan araştırmada 90 sağlık personelinin görüşleri anket tekniği ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda, sağlık sisteminin sağlık personeline kendini gerçekleştirme imkanı vermediği, kararlara katılım seviyelerinin düşük olduğu, kariyer geliştirme imkanlarının kısıtlı olduğu, genellikle mesleki olarak tatmin oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca sağlık personellerinin içsel motivasyon unsurlarının önemli bir kısmının maddi ve ailevi unsurlara dayandığı tespit edilmiştir.

Doğan ve Yıldırım (2019) tarafından intörn hemşirelerin mesleki güdülenmeleri ve stres düzeyleri arasındaki ilişkilerin tespit edilmesi amacıyla yapılan araştırma 167 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. İntörnlere hemşirelik mesleğini seçmelerinde ki en önemli nedenleri sırası ile kolay iş bulma, üniversite sınavından aldığı puanın yeterli olması, insanlara yardım edebilme imkanı, ailenin isteği ve mesleği sevmeleridir. Ayrıca eğitim esnasında öğretim elemanlarıyla olan ilişkiler, yanlış yapma korkusu, tedavi prosedürü uygulamada bağımsızlığın öğrencilerin mesleki güdülenmelerini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin mesleki güdülenmelerinin artışı ile stres düzeyleri arasında ters yönde ilişki olduğu ifade edilmiştir.

Doğanlı ve Demirci (2014) tarafından yapılan araştırmada hemşirelerin mesleki güdülenme düzeylerini etkileyen faktörlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 117 hemşire katılmıştır. Araştırma sonucunda, çalışılan kurumun yönetiminden beklentiler, çalışılan ekibin uyumluluğu, duygusal beklentiler, mesleki beklentiler, mesleğin imajı, çalışılan yerlerin fiziki koşulları ve ödüllendirmelerin hemşirelerin güdülenmelerini etkileyen faktörler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aktaş (2017) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin eğitim hayatındaki güdülenmelerinin özyeterlilikle olan ilişkisinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada 345 öğrenci ile anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda akademik güdülenmenin öğrencilerin özyeterlilikleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yaş ve sınıf düzeyinin öğrencilerin güdülenme ve özyeterliliklerinde anlamlı farklılaşmaya neden olmaktadır.

Sağlam (2007) tarafından akademisyenlerin güdülenme düzeylerinin tespit edilebilmesi amacıyla yapılan araştırmada 320 akademisyenden anket yöntemi ile veri toplanmıştır. Araştırma Herzberg'in Çift Faktör kuramına dayanmaktadır. Araştırma sonucunda çift faktör kuramının hijyen faktörleri ve motivasyon faktörlerin orta düzeyde sunulmasına rağmen güdülenme düzeyinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bilgin vd. (2016) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin güdülenme düzeylerinin mesleki uygulama beklentilerine etkisinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında 140 ebeklik bölümü öğrencisi ile anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin mesleğe karşı olan sevgilerinin klinik uygulama beklentisini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca güdülenme düzeyi arttıkça tutku düzeyi artmakta ve mesleki kaygı azalmaktadır.

Bilgin ve Ocakçı (2011) tarafından yapılan araştırmada, öğrencilerin mesleki güdülenme düzeylerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada 834 ebeklik öğrencisinden anket verisi elde edilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencinin meslek tercihini kendi isteği ile gerçekleştirmesine bağlı olarak motivasyon seviyesinin yükseldiği, eğitimden kazanımların arttığı, mesleki çalışmalara daha duyarlı olduğu, mesleği içselleştirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Cıvci ve Şener (2012) tarafından yapılmış olan çalışmada hemşirelik alanında eğitim alan öğrencilerin mesleki güdülenme düzeyinin ve mesleki güdülenmeyi etkileyen faktörlerin tespit edilmesidir. Araştırmada 191 öğrenci ile anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda mesleği seçme nedeninin mesleki güdülenme üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mesleki güdülenmeyi etkileyen faktörler olarak ise; yardım etme, puanın uygunluğu, kolay iş bulma, aile isteği olarak belirlenmiştir.

Ay vd. (2018) tarafından yapılan araştırmada, sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin mesleki algıları ve kariyer planlarını hangi faktörlerin etkilediğinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 312 ebeklik öğrencisi oluşturmuştur. Araştırma sonucunda mesleği kendi isteği ile seçen öğrencilerin kariyer planlama eğilimlerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca olumsuz mesleki şartlara bağlı olarak mesleği icra etme niyetinde düşüş tespit edilmiştir.

Diñç, vd. (2017) tarafından sağlık alanında eğitim gören öğrencilerin meslek tercihlerini güdüleyen faktörlerin tespit edilebilmesi amacıyla yapılan araştırmaya 106 öğrenci katılım sağlamıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin mezun olduktan sonra mesleğe devam etme isteklerinde bölümü kendi isteği ile seçmenin etkisinin çok yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kulakçı vd. (2015) tarafından yapılan araştırmada hemşirelik alanında eğitim alan öğrencilerin mesleki güdülenme kaynakları ve mesleki güdülenmeyi olumsuz etkileyen faktörlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 662 hemşirelik öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, mesleği seçme amacı, okulun idari süreçleri, cinsiyet, aile ilişkilerinin öğrencilerin mesleki güdülenmeleri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

H1: Sağlık öğrencilerinin dışsal güdülenmeleri, içsel güdülenme düzeylerini arttırmaktadır.

H2: Sağlık öğrencilerinin olumsuz güdülenmeleri, içsel güdülenme düzeylerini azaltmaktadır.

H3: Sağlık öğrencilerinin kaçınıcı sınıfta olduğu mesleki güdülenmede anlamlı farklılıklar meydana getirmektedir.

H4: Sağlık öğrencilerinin cinsiyetleri mesleki güdülenmede anlamlı farklılıklar meydana getirmektedir.

H5: Sağlık öğrencilerinin çevresinde sağlık çalışanı olması mesleki güdülenmede anlamlı farklılıklar meydana getirmektedir.

2. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

2.1. Amaç

Bireylerin içsel açıdan mesleki güdülenmelerini etkileyen faktörler duygusal ve arzusal niteliklidir. Ayrıca içsel güdülenmeyi etkileyen faktörler sadece bireysel unsurlardan kaynaklanmamaktadır. Dışsal güdülenme faktörleri ve olumsuz güdülenme faktörleri içsel güdülenme üzerinde etkilidir (Deci ve Ryan 1985; Harter 1981). Güdülenme hakkında çıkarımlar sağlayan süreç ve kapsam teorileri bireyin güdülenmesinde dışsal ve olumsuz güdülenme faktörlerinin etkili olduğu görüşündedir. Ancak sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin mesleki güdülenmeleri ile ilgili alanyazın incelendiğinde güdülenme faktörlerinin arasında nedensellik ilişkisi kurulmadığı görülmektedir. Sağlık alanında eğitim gören öğrencilerin mesleki güdülenme düzeyleri ve içsel güdülenmelerinde etkili olan faktörlerin tespit edilmesi bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Araştırmada elde edilecek sonuç, mesleki güdülenme türlerinin neden-sonuç ilişkisini ortaya koyması açısından önem taşımaktadır.

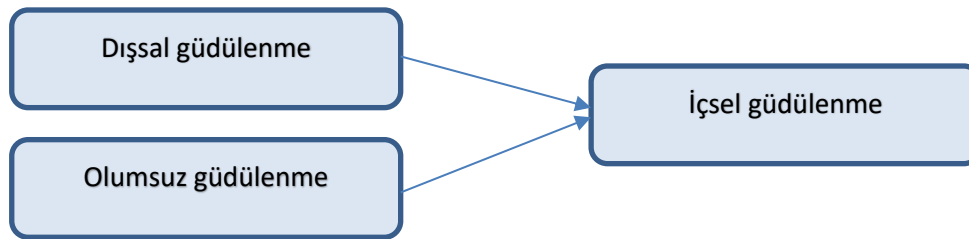
2.2. Örneklem

Araştırmanın evrenini üniversite düzeyinde, sağlık alanında eğitim alan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde kolayda örneklem tekniği kullanılmıştır. Önlisans düzeyinde eğitim alan 458 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Kolayda örneklem tekniği araştırmanın evrenindeki katılımcılara ulaşmayı kolaylaştırmaktadır. Özellikle maliyet ve zaman açısından olumlu sonuçlar sağlamaktadır. Bunun yanında örneklemin araştırma evrenine genellenmesi konusundan ise olumsuz eleştiriler bulunmaktadır. Örneklem sayısında ise genel kabul gören "384" kriteri ve ölçeklerde yer alan maddeler başına en az beş örneklem kriteri (Hair vd. 2010) esas alınmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Analizi

Araştırmanın örnekleminde veri toplamak için anket tekniği kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Formun ilk kısmında bireysel özellikleri ifade eden 6 soru yer almaktadır. Anket formunun ikinci kısmında ise Acat ve Köşgeroğlu (2006) tarafından oluşturulan 24 maddelik mesleki güdülenme ölçeği bulunmaktadır. Mesleki güdülenme ölçeği 3 boyuttan oluşmaktadır; içsel güdülenme, dışsal güdülenme ve olumsuz güdülenme. Ankette yer alan maddeler, 5'li likert tipinde hazırlanmıştır (1=kesinlikle katılmıyorum, 5=kesinlikle katılıyorum). Araştırmada elde edilen veriler SPSS 22 paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Verilerin analizinde faktör analizi, güvenilirlik analizi, tanımlayıcı istatistikler, fark testleri, korelasyon ve regresyon analizi kullanılmıştır.

2.4. Kavramsal Model

Şekil 1. Araştırmanın kavramsal modeli

3. BULGULAR

3.1. Faktör Analizi Sonuçları

Araştırmanın örneklemini ve ölçüm araçları arasındaki uygunluğun tespit edilebilmesi amacıyla keşfedici faktör analizi kullanılmıştır. Tablo 2 mesleki güdülenme ölçeğinin faktör analizi ile ilgili bulguları içermektedir.

Tablo 2. Faktör Analizi Sonuçları

Component	Açıklanan Toplam Varyans								
	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	8,935	37,230	37,230	8,935	37,230	37,230	6,647	27,697	27,697
2	4,509	18,787	56,018	4,509	18,787	56,018	4,664	19,435	47,132
3	1,750	7,293	63,311	1,750	7,293	63,311	3,883	16,179	63,311

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.; 0,924
 Bartlett's Test of Sphericity Sig.; ,000
 Approx. Chi-Square; 7258,987
 Df; 276

Araştırmada kullanılan mesleki güdülenme ölçeğinin faktör analizi sonuçları Tablo 2'de yer almaktadır. Tabloda yer alan bulgulara göre mesleki güdülenme ölçeğinin 3 faktöre ayrıldığı görülmektedir. Ölçekte yer alan maddelerden 3 tanesinin özdeğeri 1.000 sınır değerinin üzerinde yer almaktadır. Bu durumda ölçekte yer alan diğer maddeler, söz konusu 3 madde etrafında faktörleşmektedir. Mesleki güdülenme ölçeğinin

öğrencilerin mesleki güdülenme düzeylerini ölçme düzeyi ise %63,31 olarak tespit edilmiştir. Elde edilen değere göre ölçeğin ölçmek üzere oluşturulduğu unsuru ölçme gücü yeterlidir. Mesleki güdülenme ölçeğinin KMO Örneklem Yeterliği Ölçümü değeri 0,924, Bartlett's Küresellik Testi sonucu ise $0,000 \leq 0,050$ düzeyinde anlamlı olarak görülmektedir. Mesleki güdülenme ölçeğinin faktörlere dağılımı ile ilgili bulgular Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Faktör Dağılımı Sonuçları

Döndürülmüş Bileşen Matrisi ^a			
	Bileşen		
	1	2	3
igsoru9	,800		
igsoru16	,765		
igsoru15	,759		
igsoru10	,750		
igsoru14	,747		
igsoru8	,744		
igsoru13	,726		
igsoru12	,714		
igsoru11	,708		
igsoru6	,705		
igsoru7	,683		
ogsoru19		,811	
ogsoru20		,805	
ogsoru21		,799	
ogsoru23		,794	
ogsoru18		,745	
ogsoru24		,735	
ogsoru22		,693	
ogsoru17		,651	
dgsoru3			,825
dgsoru1			,814
dgsoru4			,801
dgsoru2			,775
dgsoru5			,733

Extraction Method: Principal Component Analysis.
Döndürme Metodu: Varimax with Kaiser Normalization.
a. Rotation converged in 4 iterations.

Mesleki güdülenme ölçeğinde yer alan maddelerin orijinal ölçeğe benzer şekilde dağılım sağlaması için rotasyon işlemi gerçekleştirilmiştir. Maddelerin rotasyonunda Varimax metodu kullanılmıştır. Dikey döndürme işlemi olarak bilinen Varimax tekniği ile 4 iterasyon sonucunda ölçekte yer alan maddeler 3 faktörde birleşmiştir. Faktörlerin isimlendirilmesinde orijinal ölçekteki isimlendirme şekli kullanılmıştır. Oluşan ilk faktör içsel güdülenme, ikinci faktör olumsuz güdülenme ve üçüncü boyut ise dışsal güdülenmeyi ifade etmektedir. Maddelerin faktörlere yükleme değerleri incelendiğinde her üç faktördeki maddelerinde 0,40 değerinin üzerinde skorlara sahip olduğu görülmektedir. Rotasyon sonucunda ortaya çıkan faktörler ve madde değerleri araştırma kapsamında kullanma açısından uygundur. Bütün bulgular göz önüne alındığında ölçeğin araştırmada kullanılmasının uygun olduğu görülmektedir.

3.2. Güvenilirlik Analizi

Araştırmada kullanılan ölçüm aracının mesleki güdülenmeyi doğru şekilde ölçme düzeyini tespit edebilmek amacı ile güvenilirlik analizi yapılmıştır. Elde edile sonuçlar Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Güvenilirlik İstatistiği	
Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
,873	24
	Madde Silindiğinde Cronbach's Alpha Değeri
dgsoru1	,866
dgsoru2	,868
dgsoru3	,865
dgsoru4	,865
dgsoru5	,864
igsoru6	,867
igsoru7	,866

igsoru8	,865
igsoru9	,863
igsoru10	,863
igsoru11	,865
igsoru12	,864
igsoru13	,863
igsoru14	,864
igsoru15	,863
igsoru16	,866
ogsoru17	,875
ogsoru18	,873
ogsoru19	,872
ogsoru20	,874
ogsoru21	,875
ogsoru22	,872
ogsoru23	,877
ogsoru24	,872

Mesleki güdülenme ölçeğinin güvenilirlik değerinin tespitinde Cronbach's Alpha katsayısı kullanılmıştır. Ölçeğin bütün olarak Cronbach's Alpha katsayısının 0,873 olduğu görülmektedir. Ayrıca ölçekte bulunan 24 maddenin tamamı güvenilirlik analizinde uygun skorlar sağlamıştır. Elde edilen değerler doğrultusunda yüksek düzeyde güvenilirlik sağladığını ifade etmek mümkündür.

Tablo 5. Öğrencilerin Mesleki Güdülenme Düzeyleri

Tanımlayıcı İstatistikler			
Boyut	Kişi	Ort.	Std. Sapma
Dışsal güdülenme	458	4,3672	,97795
İçsel güdülenme	458	4,0125	,88312
Olumsuz güdülenme	458	2,2440	1,06422
Toplam kişi sayısı	458		

Araştırma kapsamında katılımcıların ölçekte yer alan ifadeler için belirttikleri görüşlere dair tanımlayıcı istatistikler Tablo 5'te yer almaktadır. Öğrencilerin dışsal güdülenme düzeylerinin çok yüksek (4,36) olduğu görülmektedir. Elde edilen değer öğrencilerin mesleki olarak güdülemede dışsal etkilerin önemli olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin içsel güdülenme düzeylerinin çok yüksek (4,01) olduğu görülmektedir. Katılımcıların dışsal güdülenme düzeylerinin içsel güdülenmeden daha yüksek bir değer elde etmesi, dışsal güdülenme unsurlarının içsel güdülenme destekleyici olabileceği fikrini verebilmektedir. Son olarak öğrencilerin olumsuz yönde güdülenme düzeylerinin oldukça düşük (2,24) olduğu görülmektedir. Öğrencilerin mesleki olarak olumlu düzeyde güdülenme eğiliminde olduklarını ifade etmek mümkündür.

Tablo 6. Demografik Özellikler

	Kişi	%	
Cinsiyet	Erkek	134	29,3
	Kadın	324	70,7
Sınıf	1	251	54,8
	2	206	45,0
Çevrenizde Sağlık Çalışanı Var mı?	Var	101	22,1
	Yok	353	77,1
Bölüm Seçmede Aile Etkisi	Olumlu yönde	363	79,3
	Olumsuz yönde	6	1,3
	Etki olmadı	89	19,4
Toplumsal İmaj	İyi	375	81,9
	Kötü	28	6,1
	Fikrim yok	54	11,8
Meslekte Devam Etme Niyeti	Olumlu	356	77,7
	Olumsuz	19	4,1
	Kararsızım	83	18,1

Katılımcıların demografik özellikleri ile ilgili bilgiler Tablo 6'da yer almaktadır. Sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin %29,3'ü erkek, %70,7'si kadınlardan oluşmaktadır. Ayrıca öğrencilerden %54,8'i birinci sınıftan, %45'i ikinci sınıf öğrencisidir. Dışsal olumlu ve olumsuz faktörlerle ilgili sorulara verilen cevaplar incelendiğinde, öğrencilerin %22,1'inin çevresinde sağlık alanında çalışan kişiler olduğu, %77,1'inin çevresinde ise sağlık alanında çalışan kimsenin olmadığı görülmüştür. Öğrenciler bölümlerini tercih ederken

%79,3'ü ailesinin olumlu etkisi ile %1,3'ü olumsuz yönde etkisi ile seçim yaparken %19,4'ü ise aile etkisi olmadan tercih yapmıştır. Öğrencilerin %81,9'ü sağlık ile ilgili bölümlerin toplumsal imajının iyi olduğunu düşünürken, %6,1'i kötü olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin %11,8'i ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Meslekte devam etme niyeti ile ilgili olarak öğrencilerin %77,7'si olumlu, %18,1'i ise olumsuz görüş belirtmiştir.

3.3. Fark Testleri

Sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerinin, mesleki güdülenme düzeylerinde meydana getirdiği farklılıkları inceleyebilmek için T-Testi yapılmıştır. Ancak, bölüm seçmede aile etkisi, toplumsal imaj ve meslekte devam etme niyeti hakkındaki sorulardan elde edilen cevapların arasında oransal olarak çok fazla farkın olması, fark testlerinden elde edilecek sonuçların genellenabilirliğini olumsuz yönde etkileyecektir. Bu nedenden dolayı söz konusu sorular fark testlerinde kullanılmamıştır.

Tablo 7. Cinsiyet Özellikleri Açısından Mesleki Güdülenme

	Cinsiyet	Kişi	Ort.	Std. Sapma	Varyansların Eşitliği	Anlamlılık (2-Kuyruk)	Ortalama Farkı
Dışsal Güdülenme	Erkek	134	3,9299	1,26735	Eşit olduğunda	,000	-,61830
	Kadın	324	4,5481	,76131	Eşit olmadığına	,000	
İçsel Güdülenme	Erkek	134	3,6119	1,05842	Eşit olduğunda	,000	-,56623
	Kadın	324	4,1782	,74032	Eşit olmadığına	,000	
Olumsuz Güdülenme	Erkek	134	2,3769	1,04470	Eşit olduğunda	,086	,18782
	Kadın	324	2,1890	1,06895	Eşit olmadığına	,083	

Sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin cinsiyet özelliklerinin mesleki güdülenme açısından anlamlı bir farklılık meydana getirme durumunu tespit edebilmek için yapılan T-Testi sonuçları Tablo 7'de yer almaktadır. Kadın öğrencilerin dışsal güdülenme düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. İçsel güdülenme açısından incelendiğinde, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek içsel güdülenme düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Olumsuz güdülenme açısından ise, erkekler ve kadınlar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Cinsiyet değişkeni açısından meydana gelen ortalama farklılıkları içsel ve dışsal güdülenme açısından $p=0,000 \leq 0,025$ düzeyinde istatistiki olarak anlamlıdır. Ayrıca hem kadınların hem de erkeklerin içsel ve dışsal güdülenme düzeylerinin yüksek olduğu görülürken, olumsuz güdülenme düzeylerinin ise çok düşük olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8. Sınıf Düzeyi Açısından Mesleki Güdülenme

	Sınıfınız	Kişi	Ort.	Std. Sapma	Varyansların Eşitliği	Anlamlılık (2-Kuyruk)	Ortalama Farkı
Dışsal Güdülenme	1	251	4,5211	,75344	Eşit olduğunda	,000	,34345
	2	206	4,1777	1,17207	Eşit olmadığına	,000	
İçsel Güdülenme	1	251	4,0916	,82662	Eşit olduğunda	,031	,17901
	2	206	3,9126	,94081	Eşit olmadığına	,033	
Olumsuz Güdülenme	1	251	2,1419	,99641	Eşit olduğunda	,020	-,23246
	2	206	2,3744	1,12987	Eşit olmadığına	,022	

Sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin birinci ya da ikinci sınıf öğrencisi olmalarının mesleki güdülenme açısından anlamlı bir farklılık meydana getirme durumunu tespit edebilmek için yapılan t-testi sonuçları Tablo 8'de yer almaktadır. Birinci sınıf öğrencilerinin dışsal güdülenme eğilimlerinin ikinci sınıftaki öğrencilere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. İkinci sınıf öğrencilerinin olumsuz güdülenme eğilimlerinin birinci sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Sınıf düzeyinin öğrencilerin içsel güdülenmeleri açısından anlamlı bir farklılık meydana getirmediği görülmektedir. T-testinde 2-kuyruk değerinin t dağılımında her iki kuyruğun da güvenilirliğini göz önüne almasından dolayı anlamlılık $p=0,000 \leq 0,025$ düzeyinde hesaplanmaktadır. Sınıf düzeyine bağlı olarak meydana gelen ortalama farklılıkları dışsal güdülenme ve olumsuz güdülenme açısından $p=0,000 \leq 0,025$ düzeyinde istatistiki olarak anlamlıdır. Hem birinci sınıf hem de ikinci sınıf öğrencilerinin dışsal ve içsel güdülenme düzeylerinin yüksek, olumsuz güdülenme düzeylerinin ise düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Yakın Çevrede Sağlık Çalışanının Olması Açısından Mesleki Güdülenme

	Çevrenizde Sağlık Çalışanı Var Mı?	Kişi	Ort.	Std. Sapma	Varyansların Eşitliği	Anamlılık (2-Kuyruk)	Ortalama Farkı
Dışsal Güdülenme	Var	101	4,2594	1,08094	Eşit olduğunda	,221	-,13549
	Yok	353	4,3949	,95017	Eşit olmadığına	,256	
İçsel Güdülenme	Var	101	3,9253	,96923	Eşit olduğunda	,274	-,10922
	Yok	353	4,0345	,85683	Eşit olmadığına	,308	
Olumsuz Güdülenme	Var	101	2,2364	,97033	Eşit olduğunda	,971	-,00441
	Yok	353	2,2408	1,08899	Eşit olmadığına	,969	

Sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin yakın çevresinde sağlık alanında çalışan kişilerin olmasının mesleki güdülenme açısından anlamlı bir farklılık meydana getirme durumunu tespit edebilmek için yapılan T-Testi sonuçları Tablo 9'da yer almaktadır. Öğrencilerin yakın çevrelerinde sağlık alanında çalışanların olmasının dışsal güdülenme, içsel güdülenme ve olumsuz güdülenme eğiliminde anlamlı bir farklılık meydana getirmediği görülmektedir. Elde edilen değerler $p=0,000 \leq 0,025$ düzeyinde anlamsızdır. Ayrıca ortalama değerleri incelendiğinde yakın çevresinde sağlık çalışanı olan kişiler ve olmayan kişilerin içsel ve dışsal güdülenme düzeyleri oldukça yüksekken, olumsuz güdülenme düzeyleri de düşük düzeydedir.

Tablo 10. Değişkenler Arası İlişkiler

		Dışsal Güdülenme	İçsel Güdülenme	Olumsuz Güdülenme
Dışsal Güdülenme	Pearson Correlation	1		
	Sig. (2-tailed)			
	N	458		
İçsel Güdülenme	Pearson Correlation	,641**	1	
	Sig. (2-tailed)	,000		
	N	458	458	
Olumsuz Güdülenme	Pearson Correlation	-,106*	-,111*	1
	Sig. (2-tailed)	,023	,018	
	N	458	458	458

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).
* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin mesleki güdülenme değişkenleri arasındaki ilişkilerin tespit edilebilmesi için korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon analizi sonuçları Tablo 10'da yer almaktadır. Tablodaki bulgulara göre içsel güdülenme ile dışsal güdülenme arasında önemli düzeyde pozitif yönde ve istatistiki olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Olumsuz güdülenme ile içsel ve dışsal güdülenme arasında ise çok düşük düzeyde ters yönlü, istatistiki olarak anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Elde edilen ilişkileri $p=0,000 \leq 0,050$ düzeyinde istatistiki olarak anlamlıdır. İlişkilerin anlamlı olmasına bağlı olarak regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizi sonuçları Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11. Regresyon Analizi Sonuçları

Model Summary					ANOVA ^a	
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	F	Sig.
1	,642 ^a	,412	,410	,67857	159,525	,000 ^b

a. Predictors: (Constant), olumsuz güdülenme, dışsal güdülenme/ bağımlı değişken: içsel güdülenme

Alanyazında içsel güdülenmemin dışsal güdülenme ve olumsuz güdülenmeden etkilendiği hakkında görüşler bulunmaktadır. Araştırmada sağlık öğrencilerinin içsel güdülenmelerinin dışsal ve olumsuz güdülenme tarafından nasıl etkilendiğinin tespit edilebilmesi için regresyon analizi yapılmasına karar verilmiştir. Regresyon analizinin sonuçları Tablo 11'de yer almaktadır. Bağımsız değişkenler dışsal ve olumsuz güdülenme, bağımlı değişken ise içsel güdülenmedir. Dışsal güdülenme ve olumsuz güdülenme içsel güdülenmenin %41'ini açıklamaktadır. Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni açıklaması hakkında kurulan model (Anova, Anamlılık= $0,000 \leq 0,050$) istatistiki olarak anlamlıdır. Olumsuz güdülenme ve dışsal güdülenmenin içsel güdülenmeyi açıklama katsayıları Tablo 12'de yer almaktadır.

Tablo 12. Regresyon Katsayıları

Model		Coefficients ^a				
		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,585	,167		9,490	,000
	Dışsal Güdülenme	,574	,033	,636	17,593	,000
	Olumsuz Güdülenme	-,036	,030	-,043	-1,199	,231

a. Dependent Variable: içsel güdülenme

Katsayılar tablosu incelendiğinde sabit (B) değerin 1,585, dışsal güdülenmenin standardize Beta katsayısının 0,636, olumsuz güdülenmenin ise -0,043 olduğu görülmektedir. Dışsal güdülenmenin içsel güdülenmeyi açıklama düzeyi istatistiki olarak (Anlamlılık=0,000≤0,050) anlamlı iken, olumsuz güdülenmenin açıklama düzeyi istatistiki olarak (Anlamlılık=0,000≤0,050) anlamsızdır. Bağımlı ve bağımsız değişkenlerin regresyon formülü $y_{isel\ güdülenme} = 1,585 + 0,636 \times dışsal\ güdülenme + 0,167$ şeklinde kurulabilir. Olumsuz güdülenmenin içsel güdülenme üzerinde etkisi olmadığı için, değişken regresyon sonucu formülüne dahil edilmemiştir. Regresyona analizi sonuçları genel olarak incelendiğinde, sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin içsel güdülenmesinde dışsal güdülenme faktörlerinin önemli bir unsur olduğu görülmektedir. Ayrıca olumsuz güdülenmenin içsel güdülenme anlamlı bir etkisi yoktur.

Hipotez	Red/kabul
H1: Sağlık ğrencilerinin dışsal güdülenmeleri, içsel güdülenme düzeylerini arttırmaktadır.	Kabul
H2: Sağlık ğrencilerinin olumsuz güdülenmeleri, içsel güdülenme düzeylerini azaltmaktadır.	Red
H3: Sağlık ğrencilerinin kaçıncı sınıfta olduğu mesleki güdülenmede anlamlı farklılıklar meydana getirmektedir.	Kısmi Red
H4: Sağlık ğrencilerinin cinsiyetleri mesleki güdülenmede anlamlı farklılıklar meydana getirmektedir.	Kabul
H5: Sağlık ğrencilerinin çevresinde sağlık çalışanı olması mesleki güdülenmede anlamlı farklılıklar meydana getirmektedir.	Red

4. SONUÇ

Bireyler birçok faktör aracılığı ile gdlenebilmektedir. Söz konusu faktörler alanyazında motivasyon teorileri açısından incelenmektedir. Motivasyon teorileri kapsam ve süreç teorileri olarak iki ana grupta toplanmaktadır. Bu araştırmanın ana konusu olan mesleki güdülenme, kapsam teorileri açısından ele alınmaktadır. Mesleki güdülenme; içsel güdülenme, dışsal güdülenme ve olumsuz güdülenme olarak 3 boyuttan oluşmaktadır. Motivasyon teorileri açısından incelendiğinde dışsal güdülenme ve olumsuz güdülenme içsel güdülenme düzeyini etkileyebilmektedir. Bu araştırmada içsel güdülenmenin dışsal güdülenme ve olumsuz güdülenme tarafından ne şekilde etkilendiğinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma İstanbul'daki bir üniversitede sağlık alanında eğitim alan nlisans ğrencilerinin içsel güdülenme düzeylerinin dışsal güdülenme ve olumsuz güdülenme tarafından açıklanma düzeyinin tespit edilmesi için yapılmıştır. Araştırmada sağlık bölümlerindeki öğrencilerin güdülenme düzeylerinin llmesinde kullanılan mesleki güdülenme leği kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda; öğrencilerin içsel ve dışsal güdülenme düzeylerinin çok yüksek olduğu olumsuz güdülenme düzeylerinin ise çok düşük olduğu tespit edilmiştir. Sağlık bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin demografik özelliklerinin mesleki güdülenme düzeylerinde anlamlı bir farklılık meydana getirme durumu incelenmiştir. Kadın ğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek düzeyde içsel ve dışsal güdülenmeye sahip olduğu, erkeklerin ise olumsuz güdülenme düzeylerinin kadınlara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kadınlara göre daha yüksek olumlu güdülenme puanlarına sahip olması (Kulakçı vd. 2015) tarafından yapılan araştırma ile uyumludur. Birinci sınıftaki öğrencilerin ikinci sınıftaki öğrencilere göre daha yüksek seviyede dışsal güdülenme eğiliminde oldukları grlmştir. Ayrıca ikinci sınıfların birinci sınıflara oranla daha yüksek düzeyde olumsuz güdülenme eğiliminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf farkının güdülenme açısından farklı sonuçlar ortaya koymasını, ikinci sınıfların mesleki olarak daha gerçekçi olmaları ile ilişkilendirilebilir. Sınıf seviyesi açısından meydana gelen ortalama farklılıkları (Aktaş 2017) tarafından yapılan çalışma ile uyumludur.

Dışsal güdülenme, içsel güdülenme ve olumsuz güdülenme arasındaki ilişkilerin tespit edilebilmesi amaı ile korelasyon analizi yapılmıştır. Öğrencilerin dışsal güdülenmeleri ile içsel güdülenmeleri arasında olumlu yönde bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca olumsuz güdülenme ile içsel güdülenme ve dışsal

güdülenme arasında ise çok düşük düzeyde ters yönde ilişki tespit edilmiştir. Güdülenme türleri arasında meydana gelen ilişkilere bağlı olarak regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Regresyon analizi sonucunda dışsal güdülenmenin içsel güdülendirmeyi %41 arttırdığı görülmüştür. Ancak olumsuz güdülenmenin içsel güdülenme üzerine anlamlı bir etkisine rastlanmamıştır. Dışsal güdülenmenin içsel güdülenmeyi artırması, öğrencilerin içsel güdülenme düzeylerinin belirli bir kısmının dışsal faktörlerden etkilendiğini, içsel güdülenmenin artması için bireyin ekstra olarak sebeplere ihtiyaç duyduğunu ifade etmek mümkündür. Dışsal güdülenmenin içsel güdülenmeye etkisi Kapsam Teorilerinin varsayımları ile uyumludur.

Araştırmada elde edilen sonuçların sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin mesleki güdülenmeleri hakkında olduğu göz ardı edilmemelidir. Ayrıca araştırmada elde edilen sonuçlar kapsam teorilerine yöneltilen eleştirilere açıktır. Elde edilen sonuçların daha kullanışlı olması için farklı örneklemeler açısından denemesi önerilmektedir. Değişkenler arasındaki nedensellik ilişkilerinin farklı sektörler açısından ve örneklemeler açısından test edilmesi kapsam teorilerinin güdülenme kaynakları açısından ortaya koyulan varsayımların güçlenmesini sağlayacaktır. Ayrıca güdülenme türlerinin nedenselliğinin ulusal kültürle birlikte incelenmesi, değişkenlerin öncüllük güçlerinin değişmesine neden olabilecektir.

KAYNAKÇA

- Acat, M. B., ve N. Köşgeroğlu. 2006. "Güdülenme kaynakları ve sorunları ölçeği". *Anatolian Journal of Psychiatry* 7(1):204–10.
- Ağluç, L. 2013. "Sanat Yaratıcılık bağlamında insan ve yaratma güdüsü". *Mediterranean Journal of Humanities* 3(1):1–14.
- Aktaş, H. 2017. "Akademik güdülenme ile akademik özyeterlik arasındaki ilişki: ilahiyat fakültesi öğrencileri üzerine ampirik bir araştırma". *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 6(3):1376–98.
- Ay, F., M. Keçe, İ. İnci, N. Alkan, ve G. Acar. 2018. "Ebelik öğrencilerinin meslek algıları ve kariyer planlarını etkileyen faktörler". *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi* 7(2):74–82.
- Bilgin, Z., ve A. F. Ocakçı. 2011. "Ebelik öğrencilerinde mesleki güdülenme". *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 14(3):40–46.
- Bilgin, Z., H. A. Özkan, ve H. Baş. 2016. "Effects of motivation level the midwifery students in clinical practice expectations". *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi* 1(4):38–52.
- Civci, H., ve E. Şener. 2012. "Hemşire adaylarının mesleki güdülenme düzeyleri ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi". *DEUHYO ED* 5(4):142–49.
- Cıla, M. S. 2015. "Anadolu lisesi 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının, akademik özyeterlik, mükemmeliyetçilik ve akademik güdülenmeden yordanması". Gazi Üniversitesi.
- Deci, E. L., ve R. M. Ryan. 1985. *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. Springer US. <https://doi.org/10.1007/978-1-4899-2271-7>
- Diñç, A., E. Cangöl, ve S. Söğüt. 2017. "Ebelik öğrencilerinin mesleki tercih hakkında düşünceleri". *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 2017(2):15–23.
- Doğan, S., ve D. Yıldırım. 2019. "İntörn hemşirelerde mesleki güdülenme kaynakları ve sorunları ile stres ilişkisi". *STED / Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi* 28(6):418–29.
- Doğanlı, B., ve Ç. Demirci. 2014. "Sağlık kuruluşu çalışanlarının (hemşire) motivasyonlarını belirleyici faktörler üzerine bir araştırma". *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 21(1):47.
- Eren, E. 2001. *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*. 7. baskı. İstanbul: Beta Yayınları.
- Gürbüz, S., ve Ü. Sığırı. 2016. *Örgütsel Davranış*. Beta Yayınları; İstanbul.
- Hair, J., W. Black, B. Babin, ve R. Anderson. 2010. "Multivariate Data Analysis: A Global Perspective".
- Harter, Susan. 1981. "A new self-report scale of intrinsic versus extrinsic orientation in the classroom: Motivational and informational components". *Developmental Psychology*.
- Koçel, T. 2015. *İşletme Yöneticiliği*. Beta Yayınları; İstanbul.
- Kulakçı, H., T. Kuzlu Ayyıldız, N. Yıldırım, F. Veren, ve A. Köse Topan. 2015. "Motivational resources and

problems of nursing students: vocational choice, school culture and other associated factors”. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi* 2(2):83–93.

Madden, L. E. 1997. “Motivating Students to Learn Better through Own Goal-Setting.” *Education*. 117, (3), 411-416.

Özer, M., ve B. Bakir. 2003. “Sağlık personelinin motivasyonu ile ilgili etmenlerin belirlenmesi”. *Gulhane Medical Journal* 45(2):117–22.

Paşamehmetoğlu, A., ve H. O. Yeloğlu. 2013. “Motivasyon”. Ss. 137–74 içinde *Örgütsel Davranış*, editör Ü. Sığı ve S. Gürbüz. İstanbul.

Robbins, S. P., ve T. A. Judge. 2017. *Organizational Behavior*. Harlow, İngiltere: Pearson Education Limited.

Sağlam, A. Ç. 2007. “Akademisyenlerin işe güdülenmesinde ‘hijyen’ ve ‘güdüleme’ faktörlerinin önemi”. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 13(1):52–57.

Şahin, H., ve E. Çakar. 2011. “Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğrenme stratejileri ve akademik güdülenme düzeylerinin akademik başarılarına etkisi”. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(3):519540.